

Framst. nr 39/69.

FINANSUTSKOTTETS betänkande nr 5/1969
70 med anledning av Ålands landskapsstyrel-
ses framställning till Ålands landsting
med förslag till inkomst- och utgiftsstat
för landskapet Ålands enskilda medel under
år 1970.

Med anledning av ovannämnda framställning varöver Landstinget
inbegärt finansutskottets betänkande, får utskottet, som i ärendet
hört lantrådet Martin Isaksson, landskapskamreraren Henrik Gustafs-
son, kolonisationsinspektören Jan Karlsson, pol.stud. Björn Grüss-
ner i egenskap av sekreterare vid Ålands sommaruniversitet och rek-
torn vid Ålands folkhögskola Sten-Erik Fagerlund, vördsamt anföra
följande:

Utskottet har i samband med denna framställning behandlat lands-
tingsmannen Sven Lembergs finansmotion angående upptagande i inkomst-
och utgiftsstaten för landskapet Ålands enskilda medel under år 1970
av ett anslag för uppförande av en miniracingbana i Mariehamns ung-
domsgård. (Mot. nr 19/1969). Motionen beröres närmare i detaljmoti-
veringen.

Utskottet har besökt Ålands folkhögskola.

Utskottet har inhämtat kulturutskottets utlåtande över i framställ-
ningen upptagna anslag för kulturella ändamål. Kulturutskottets ut-
låtande fogas till betänkandet.

X X X

På inkomstsidan av föreliggande budgetförslag har bortfallet av
intäkter på grund av landskapsskatt uppvägs genom en höjning av
anslaget för finansieringslån. En sådan utveckling av inkomstsidan
är naturligtvis den enda utvägen, om man utgår ifrån att de enskilda
medlen skall ha samma effekt som under tidigare år. Men denna lösning
leder utan tvekan till ett läge där landskapsskatten blir den enda
utvägen. Då uppbörd av landskapsskatt borde anstå under rådande för-
hållanden, anser utskottet att återhållsamhet och sparsamhet måste
iakttagas i fråga om utgifter samtidigt som möjligheterna att på an-
nat sätt öka inkomsterna noga borde prövas.

På grund av att hela landskapet sannolikt kommer att hänföras till
utvecklingsområde, har en sänkning av anslagen för stödande av närings-
livet kunnat ske. I samma riktning verkar den i riket genomförda re-
formen av studiestödssystemet. Då detta system helt utbyggt, torde
behovet av anslag i enskilda budgeten för detta ändamål vara så gott
som obefintligt.

Ett minskat tryck på enskilda medel borde även Penningautomatför-
eningens årliga överskott medföra, då det gäller olika understöd för
ideella ändamål.

Alla dessa faktorer möjliggör enligt utskottets åsikt, att den fak-
tiska ramen för budgeten kunde minska. Då det gäller anslagen av genom-
gångsnatur är problemställningen möjligtvis en helt annan, då dessa an-
slag icke direkt belastar de enskilda medlen.

Detaljmotivering.

INKOMSTER.

I:3.

Arrendeavgifter.

Fastställandet av nya avgifter för utarrenderingen av de
landskapets arrendegårdar, för vilka arrendetiden utgår
1970, är en förvaltningsåtgärd och faller således inom
området för landskapsstyrelsens behörighet. Utskottet har
dock tagit del av kommittéutredningen i ärendet och funnit,
att dess förslag icke når upp till den arrendenivå, som
gäller övriga på arrende utgivna landskapsgårdar. För den
skull anser utskottet, att landskapsstyrelsen antingen
skulle tillämpa ett anbudsförfarande eller fastställa en
arrendeavgift, som är fullt jämförbar med den som uppbärs
av övriga arrendetagare.

II:7.

Andra bidrag för och elevavgifter vid Ålands sommaruniver- sitet. (Rubriken ändrad).

Enligt uppgift av landskapskamreraren har från detta moment
av misstag utelämnats ett belopp om 4.500 mark, som beräk-
nas inflyta i form av elevavgifter. Utskottet föreslår en
förhöjning av anslaget samtidigt som rubriken ändras.

V:2.

Försäljning av vissa fastigheter och byggnader.

Enligt vad utskottet erfarit avser landskapsstyrelsen att
till Finströms kommun försälja ett område i Godby. Utskot-
tet emotser dock en särskild framställning i ärendet.

V:6.

Finansieringslån.

Då utskottets förslag till ändringar av framställningen to-
talt sett skulle innebära en ökning av inkomstsidan, före-
slås, att budgeten balanseras genom en sänkning av detta
anslag.

UTGIFTER.

2 Ht.I:9.

Underhåll av byggnader och gårdsplan.

Utskottet har vid besök av skolan granskat de byggnader,

som enligt landskapsstyrelsens förslag skulle undergå förbättringsarbeten. Beträffande den s.k. Kavaljersflygeln ifrågasätter utskottet dock, huruvida den gamla byggnaden är i sådant skick, att det överhuvud lönar sig att lägga ned större reparationskostnader på densamma. Då grundskolreformen troligen kommer att påverka skolans verksamhet i framtiden, anser utskottet att man i detta skede bör begränsa sig till mest oundgängliga reparationer.

2 Ht.III. Ålands sommaruniversitet.

Trots att utskottet föreslagit en höjning av inkomsterna för sommaruniversitetet har utskottet icke ansett skäl föreligga att i motsvarande grad öka anslaget för dess verksamhet. Utskottet anser nämligen att verksamheten ännu under budgetåret borde hålla sig inom samma utgiftsram som under innevarande år.

2 Ht.IV:1. Understöd åt sammanslutningar.

Kulturutskottet har i sitt utlåtande till finansutskottet föreslagit, att anslag ur enskilda medel för kulturella vissa organisationer skulle utgå, då ett utvidgat stöd för dessa kunde ges av ordinarie medel. Finansutskottet har för sin del dock icke funnit skäl att omfatta kulturutskottets förslag.

2 Ht.IV:2. Studiestöd. Stipendiemedel.

Trots att landstinget vid behandlingen av innevarande års budget enotsåg att landskapsstyrelsen skulle vidtaga nödiga åtgärder för en förhöjning av i budgeten upptagna anslag för stipendier, har landskapsstyrelsen underlåtit detta och föreslår utskottet med hänvisning till kulturutskottets utlåtande en generell förhöjning av stipendierna med i stort sett 50 %.

2 Ht.IV:5. Räntegottgörelse för studielån. (Rubriken ändrad).

Enligt landskapsstyrelsens framställning till landstinget med förslag till landskapslag om landskapsborgen och räntestöd för yrkesstudier, föreslår landskapsstyrelsen att i likhet med i riket gällande studiestödssystem, landskapsborgen och räntestöd skulle utgå för studier på institutsnivå och vid sjöfartsläroanstalter även på annan nivå, medan för studier på lägre nivå skulle utgå endast landskapsborgen. Då räntestödssystemet är helt utbyggt ifråga om högskolestudier anser utskottet, att detta anslag i första hand borde utnyttjas för räntestöd åt de studerande, som

icke genom den nya lagstiftningen kommer i åtnjutande av denna förmån. Anslaget borde dessutom användas för att på motsvarande sätt stöda i landskapet bosatta studerande i Sverige, vilka icke därstädes beviljats studieunderstöd.

2 Ht.IV:6.

Försöksverksamhet med bokbuss.

Enligt vad utskottet inhämtat skulle bokbussverksamheten närmast vara avsedd att utgöra ett komplement till de kommunala huvudbiblioteken och sålunda komma att ersätta utlåningsstationerna. Försöksverksamheten är närmast avsedd att utröna huruvida det finns underlag för en framtida större satsning på denna form av service. Kommunerna har ännu icke hörts i ärendet men då icke någon på lag grundad skyldighet att deltaga i kostnaderna föreligger, torde kommunernas deltagande bliva beroende av deras samtycke. För sin del anser utskottet försöksverksamheten vara motiverad.

2 Ht.V:1.

Lån för yrkesutbildning.

Kulturutskottet föreslår att landskapsstyrelsen under detta moment skulle i tilläggsbudget upptaga ett anslag för räntegottgörelse för yrkesstudier. Med hänvisning till vad utskottet anfört under 2 Ht.IV:5, torde kulturutskottets förslag kunna lämnas utan beaktande.

2 Ht.V:2.

Lån för förbättring av skärgårdens TV-mottagning.

Enligt vad utskottet kunnat erfara har förhandlingarna om en återutsändning av Sveriges Radios TV 2-program ännu icke helt strandat. På den grund har utskottet icke ansett det påkallat att binda låneanslaget vid att utgivas endast för en förbättring av Sveriges Radios TV 1-program i skärgården, utan landskapsstyrelsen skulle fritt få avgöra, i fall lånet i stället kunde beviljas för att åstadkomma en förbättring av Sveriges Radios TV 2.

3 Ht.III:2.

Till disposition för understöd av engångsnatur (r-f).

Sven Lembergs finansmotion.

Visserligen anser utskottet, att den i motionen nämnda ungdomsverksamhetsformen är värd beaktande och att den även kunde understödvas med enskilda medel, men då fördelningen av penningautomatmedlen åligger landskapsstyrelsen, har utskottet funnit sig nödsakad att föreslå förkastande av motionen. Utskottet anser dock, att landskapsstyrelsen vid fördelningen av detta anslag om möjligt bör kunna bevilja medel för ifrågavarande ändamål.

Då landskapsstyrelsen föreslagit att anslaget för lån för grundreparation av föreningslokaler skulle utgå, borde enligt utskottets uppfattning landskapsstyrelsen kunna använda medel ur detta anslag också för sådant ändamål.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet värdsamt föreslå

att Landstinget måtte antaga landskapsstyrelsens förslag till inkomst- och utgiftsstat för landskapet Ålands enskilda medel under år 1970 med följande ändringar samt bemyndiga landskapsstyrelsen att upptaga för budgetens förverkligande erforderliga lån.

INKOMSTER.

Landskapsstyrelsens förslag Finansutskottets förslag

II. Undervisnings- och bildningsväsendet.

7.	Andra bidrag för och elevavgifter vid Ålands sommaruniversitet	7.500	<u>12.000</u>
----	--	-------	---------------

Summa II kap. 385.700 390.200

V. Övriga inkomster.

6.	Finansieringslån	304.438	<u>300.653</u>
----	------------------------	---------	----------------

Summa V kap. 433.038 429.253

Summa inkomster mk 2.586.748 2.587.463

UTGIFTER.

2 Huvudtiteln. Undervisnings- och bildningsväsendet.

IV. Understödsanslag.

2.

Stipendiemedel.

Ålands folkhögskola	150	<u>225</u>		
Ålands lantmannaskola	200	<u>300</u>		
Ålands kvinnliga hem- slöjdsskola	110	<u>110</u>		
Ålands husmodersskola	110	<u>225</u>		
Ålands sjömansskola	150	<u>200</u>		
Ålands handelsskola	150	<u>250</u>		
Ålands yrkesskola	200	<u>300</u>		
Ålands tekniska skola	200	<u>300</u>		
Ålands sjöfartsläroverk	150	<u>225</u>	7.420	<u>8.135</u>

Summa IV kap. 36.570 37.285

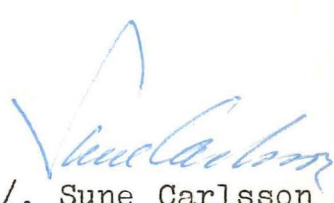
Summa 2 Huvudtiteln 596.020 596.735

Summa utgifter nk 2.586.748 2.587.463

Mariehamn, den 10 december 1969.

På finansutskottets vägnar:

Folke Woivalin
ordförande

./ Sune Carlsson
sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordföranden Folke Woivalin, viceordföranden Harry Lindfors samt ledamöterna Bertel Söderlund, Runar Wilén och Georg Wideman.

Till Finansutskottet

från Kulturutskottet.

Sedan Finansutskottet i skrivelse av den 25 november 1969 inbegärt kulturutskottets yttrande över anslagen för kulturella ändamål i landskapsstyrelsens förslag till inkomst- och utgiftsstat för landskapets enskilda medel under år 1970 får kulturutskottet som i särskilda frågor hört landskapskamreraren Henrik Gustafsson vördsamt anföra följande.

Allmänt konstaterar utskottet att kulturanslagen av understödsnatur under 2 Huvudtiteln IV kap. 1-3 mom. förblivit oförändrade jämfört med motsvarande anslag under löpande budgetår. Eftersom en strängare belastning av den enskilda budgeten i görligaste mån bör undvikas, anser utskottet att de föreningar och stiftelser som genom den i utskottets betänkande till ordinarie årsstaten för år 1970 närmare berörda nyorganisationen inom kultursektorn bör kunna påräkna ett kraftigare samt mera effektivt nyttjat stöd i ordinarie väg, framdeles icke skulle belasta den enskilda budgeten. Därigenom skulle de kulturella sammanslutningar, som icke erhåller medel i ordinarie väg, kunna stödas kraftigare med enskilda medel än vad som nu är fallet.

Beträffande de enskilda momenten i det föreliggande budgetförslaget önskar utskottet framhålla följande:

Inkomster.

II. Undervisnings- och bildningsväsendet.

7 mom. Kommunala och andra bidrag för Ålands sommaruniversitet.

Utskottet har erfarit, att inkomst i form av elevavgifter av förbiseende utelämnats. Denna inkomstpost belöpte sig under år 1969 till i runt tal 3.000 mark. Sagda belopp borde sålunda upptagas i föreliggande inkomst- och utgiftsstat såsom höjning av förevarande moment, därest särskilt inkomstmoment för ändamålet icke kan införas.

Utgifter.

2 Huvudtiteln. III kap. Ålands sommaruniversitet.

I konsekvens med utskottets förslag beträffande höjning av sommaruniversitetets inkomstsida med 3.000 mark borde även utgiftssidan höjas med enahanda belopp, eftersom ifrågavarande elevavgifter självfallet bör tillfalla behovet av utvidgad kursverksamhet.

2 Ht. IV kap. 1 mom. Understöd åt sammanslutningar.

Med hänvisning till ovan, inledningsvis framförda tankegång beträffande anslagsfördelning mellan den ordinarie och den enskilda budgeten bör i härvarande moment en del upptagna anslag, exempelvis för Ålands

sång- och Musikförbund, Ålands Folkminnesförbund, m.fl. så småningom kunna utgå med tyåtföljande möjligheter att mera kännbart än för närvarande stöda övriga aktiviteter, vilka icke erhålla medel i ordinarie väg.

2 mom. Stipendiemedel.

Utskottet noterar att oavsett såväl finansutskottet som kulturutskottet i sina betänkanden i anledning av förslaget till utgiftsstat för enskilda medlen för år 1969, uttalat sig till förmån för en höjning av stipendiemedlen till belopp, som skulle motsvara deras reella värde vid senaste justering, vilken ägde rum i början av 1960-talet, har dessa anslag i förslaget dock fortfarande upptagits till oförändrade belopp. Kulturutskottet vidhåller sitt tidigare givna förslag, att ifrågavarande stipendiemedel genomgående höjes med 50 % .

5 mom. Rantegottgörelse för högskolestudielån.

Då numera möjligheter till ekonomiskt stöd för högskolestuderande betydligt utvidgats genom lagstiftning i riket, anser utskottet att ifrågavarande stöd av landskapets enskilda medel i fortsättningen bör utgivas av landskapsstyrelsen med återhållsamhet.

6 mom. Försöksverksamheten med bokbuss.

Utvecklingen och aktiveringen av biblioteksverksamheten i landskapet är en synnerligen viktig fråga och varje initiativ i detta syfte är att hälsa med tillfredsställelse. I den mån den tilltänkta bokbussverksamheten kan främja dessa syften finner utskottet angeläget att stöda densamma.

Dock finner utskottet det otänkbart, att en dylik ambulerande anläggning skall kunna fylla de kommunala bibliotekens alla eller ens flertalet funktioner - endast bibliotekets primäruppgifter, utlåningsverksamheten, torde kunna tillgodoses på detta sätt, medan övriga, i dag minst lika viktiga uppgifter, såsom ljud- och bildframställning, musik- m.fl. aktivitetsformer, med andra ord behovet av studier och kollektiv verksamhet överhuvudtaget, inte kan fyllas av en bokbuss.

Därest en allvarlig omdaning av biblioteksverksamheten ligger i blickfältet för utredningen, anser utskottet att kommunernas yttranden borde ha inhämtats innan anslag för ändamålet äskats, speciellt som därigenom utgifter kommer att påföras kommunerna. Kulturutskottets uppfattning är dock, att anslaget för bokbussverksamheten kan kvarstå såvitt därmed endast avses att stimulera och komplettera den kommunala biblioteksverksamheten i den uppbyggnad och de utvecklingsmöjligheter den för närvarande har.

7 mom. Familjebostad i Åbo studentby.

I detta ärende liksom i en del andra fall har vederbörande institution förutom till landskapet även vänt sig separat till de enskilda kommunerna med anhållan om donationsmedel. I förekommande fall är villkoret för er-

hållande av ett s.k. namnrum 6.000 mark i bidrag. Knappast någon enda enskild kommun kan donera ett så stort belopp, som är kännbart till och med i landskapets enskilda budget. Mindre bidragsposter från olika håll i landskapet kommer visserligen till avsedd nytta men blir uppsplittrade och utan synbart resultat. Utskottet finner det därför önskvärt att det för dylika fall frändeles skulle skapas möjlighet att genom landskapsstyrelsens förmedling samla alla enskilda bidragsposter inom landskapet till en enda större post, som utåt på detta sätt kunde bli verkligt slagkraftig och leda till åsyftat resultat.

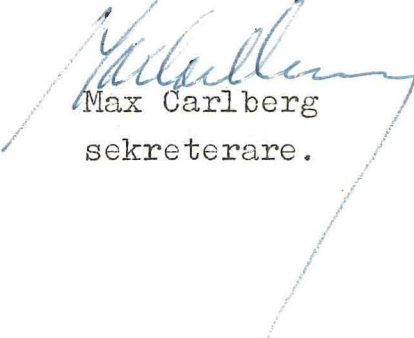
2 Ht.V kap. 1 mom. Lån för yrkesutbildning.

Utskottet har noterat, att studiebidragsmöjligheterna för studerande vid exempelvis Ålands handelsskola och Ålands yrkesskola i detta nu saknar nämnvärd betydelse medan enahanda förmåner för studerande vid högskolor eller yrkesutbildningsanstalter på institutnivå liksom även sjöfartsskolor är relativt goda. Denna ojämna fördelning av stödåtgärderna finner utskottet oskälig. Då i likhet med vad utskottet i motsvarande fall framhöll i sitt utlåtande över landskapets enskilda budget för innevarande år, systemet med räntegottgörelse bör ge effektivare och smidigare stöd för yrkesstuderande än direkt långivning, emotser utskottet, att landskapsstyrelsen i tilläggsbudget för år 1970 upptager anslag för räntegottgörelse för yrkesstudier, förslagsvis enligt enahanda grunder som räntestöd till yrkesstuderande vid skolor på institutnivå och inom sjöfarten.

Mariehamn, den 29 november 1969.

På kulturutskottets vägnar:

Olof Jansson
ordförande

Max Carlberg
sekreterare.